

Rendelkezésre álló idő: 60 perc. Maximálisan elérhető pontszám: 80 pont. Ponthatárok (az évközi ellenőrzésekből hozható 20 pontot beleértve): -49 elégtelen; 50-64 elégséges; 65-72 közepes; 73-84 jó; 85- jeles.

I. Feladatok

A feladatok megoldásait követhető formában, sorrendben, a feladat számával ellátva kérjük. Ahol szükséges a kerekítés szabályait alkalmazva két tizedesre adja meg a megoldást!

Egy zárt kapitalista gazdaságban a szereplőket vállalatokra, háztartásokra, bankokra és állami szektorra bontottuk. A nemzeti valuta a fitying (ft). 2017-es gazdasági évről az alábbi hiányos nemzeti számviteli adatokat ismerjük fityingben:

Vállalat				Háztartás				Bank				Állam			
- Termelési szmla +				- Termelési szmla +				- Termelési szmla +				- Termelési szmla +			
CI		2140	P				P				P				P
GVA	1740			GVA				GVA				GVA			
- Jöv. keletkezése szmla +				- Jöv. keletkezése szmla +				- Jöv. keletkezése szmla +				- Jöv. keletkezése szmla +			
W	1000		GVA				GVA	W	60		GVA	W			GVA
BME				W				BME				BME			
				BME											
- Többi folyószámla +				- Többi folyószámla +				- Többi folyószámla +				- Többi folyószámla +			
K			BME	C			BME	T			BME				BME
D				T								G			
GS				D				K				NT			
				GS				GS				GS			
dE Tőkeszámla dF				dE Tőkeszámla dF				dE Tőkeszámla dF				dE Tőkeszámla dF			
I	500		GS				GS				GS				GS
NH				NH				NH				NH			
dE Pénzügyi számla dF				dE Pénzügyi számla dF				dE Pénzügyi számla dF				dE Pénzügyi számla dF			
dM		15	dL	dM		5	dL	dL	60		dM	dM			dL
		-10	NFK			10	NFK				NFK				NFK

Segítség és egyszerűsítő feltételezések:

- **a bankszektor GDP-hez való hozzájárulása (pénzügyi szolgáltatásokat a kamatokkal mérjük).**
- **állami szféra GDP-hez való hozzájárulása:** minthogy nem piacon értékesített (nincs ára), ezért bekerülési költségen számítják. Itt kizárólag a munkabér a bekerülési költség.
- **nettó termékadó** Feltételezés szerint csak ez az adó van ebben a gazdaságban és a háztartások fizetik be. A piaci ár és a termelői ár között ez a különbség.
- **az egyéni vállalkozók a háztartási szektorban** jelennek meg a nemzeti számvitelben, mert technikailag lehetetlen külön számba venni a fogyasztói és a termelő „énjét”.

Kiegészítő adatok:

- **A GDP 2960ft.**
- **NT nettó termékadó 400ft.**
- **Egyéni vállalkozók termelése 120ft.**
- **pénzügyi szolgáltatások értéke 100ft.**

Jelölések:

- CI termelő felhasználás
- GVA bruttó értéktobblet
- P teljes kibocsátás
- W bér
- BME bruttó működési eredmény
- K kamat
- D osztalék
- NH nettó hitelfelvét
- dM pénzkészletváltozás
- dL hitelállomány-változás
- NFK nettó finanszírozási képesség
- G kormányzati vásárlás vállalatoktól
- T technikai tétel, ami arra szolgál, hogy meg tudjuk jeleníteni a pénzügyi szolgáltatásokat a bank termelési számláján úgy, hogy elkerüljük a kétszeres számbavételt (kamat lekönnyelve, egyszer, mint termelés és egyszer mint kapott kamat). A feladat egyszerűsítése szerint minden pénzügyi szolgáltatást a háztartás fogyaszt el (háztartás C szemben bank P). A háztartás megnövekedett (fiktív) fogyasztásához a jövedelmét is meg kell növelnünk: 100 T háztartás + oldalán és a kamat kétszer való elkönnyvelését elkerülendő T=100 bank - oldalán.

1. Töltse ki a hiányzó adatokat! (12 pont)
2. Hogyan jelenik meg számlákon ábrázolva, ha A háztartás KBA kereskedelmi banknál vezetett számlájáról utal 10ft-ot B szereplő KBB kereskedelmi banknál vezetett számlájára, amit KBB elfogad, de a bankok még nem rendezik tartozásukat (változásokat könyveljen)? (3p)
3. és amikor rendezik, tudván, hogy KBA banknak csak 7ft szabad tartaléka volt és a kötelező tartalékráta 2%? (5p)
4. Tudjuk, hogy ha a vállalati szektort tovább bontanánk két ágazatra (V1 és V2), akkor a ráfordítási együttható mátrix az alábbi volna: $\begin{pmatrix} 0,1 & 0,1 \\ 0,06 & 0,1 \end{pmatrix}$, ahol a sorokban a termékek, az oszlopokban az ágazatok vannak. Mekkora a két ágazat hozzájárulása a GDP-hez, ha tudjuk, hogy a nettó termékadók kizárólag a vállalati szektor termékeire vannak kivetve és nem változtatnak a két ágazat GDP-hez való hozzájárulásának arányán? (12p)
5. Tudjuk, hogy ez a gazdaság a keynes-i modellel írható le. Írja fel az IS görbe egyenletét, amennyiben lineáris fogyasztási és beruházási függvényt feltételezünk, az autonóm fogyasztás 100, a beruházások kamatérzékenysége 10, a reálkamat pedig 5%. A termékadót a jövedelemmel arányosan fizetik be. Amennyiben nem tudta megoldani az 1 feladatot, akkor a kormányzati kiadásokat tekintse 440ft-nak! (8 pont)
6. A teljes gazdaságra jellemző termelési függvény $y=(KN)^{0,5}$, ahol K a tőkeállományt jelöli, N pedig a foglalkoztatottak számát. A tőkeállomány 227.746,95. A munkakínálati függvény $N^s=W/p$. Ha ez a gazdaság a neoklasszikus elméletnek (új klasszikusok) megfelelően működik, akkor mekkora lesz a GDP növekedése 2017 és 2018 között, ha az amortizáció 100 és nincs infláció? (segítség: vigyázat a tőkeállomány és a foglalkoztatás is változik!) (10pont)

II. Igaz/hamis (3p/helyes válasz; összesen 30 pont) Csak az alábbi táblába átvezetett válaszokat értékeljük!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
H	H	H	I	I	H	I	I	I	I

1. A pénz lényegét a cserék végrehajtásának problémájából érthetjük meg, lévén a pénz a cserék végrehajtását könnyíti meg.
2. Az Ön számláján lévő pénz minden gazdasági szereplő számára pénz.
3. Fizetni egy tartozást megszüntetni.
4. Egy szereplő forrásai azt mutatják meg, hogy ennek a szereplőnek a tulajdonai milyen forrásból származnak, azaz hogy ki az aki a társadalmi gazdagságba annak a tulajdonnak megfelelő gazdagságot betette.
5. A követelés olyan pénzügyi eszköz, aminek van lejáratja, azaz idővel ki kell fizetni.
6. A pozitív kamat pénzben kifejezett növekedési kényszert generál.
7. Az államkincstár nemzeti banktól felvett hitele csak formálisan hitel, mert végső soron az állam „jobb zsebe” tartozik a „bal zsebek”.
8. A túltermelési válság néven elhíresült nagy gazdasági válságnak nincs köze a termelés volumenéhez.
9. Ha a modern bankrendszerben mindig minden szereplő végre tudja hajtani, amit eltervezett, akkor a hitelállomány jobban nő, mint a pénzállomány.
10. Amennyiben egy bank magasabb nyereséget mutat ki, mint amennyi valójában a nyeresége, akkor több pénzt is képes teremteni.

Megoldás

1/

Vállalat				Háztartás				Bank				Állam			
- Termelési szmla +				- Termelési szmla +				- Termelési szmla +				- Termelési szmla +			
CI	400	2140	P			120	P			100	P			600	P
GVA	1740			GVA	120			GVA	100			GVA	600		
- Jöv. keletkezése szmla +				- Jöv. keletkezése szmla +				- Jöv. keletkezése szmla +				- Jöv. keletkezése szmla +			
W	1000	1740	GVA			120	GVA	W	60	100	GVA	W	600	600	GVA
BME	740			W		1660		BME	40			BME	600		
BME	740			BME	1780			BME	40			BME	600		
- Többi folyószámla +				- Többi folyószámla +				- Többi folyószámla +				- Többi folyószámla +			
K	100	740	BME	C	2020	1780	BME	T	100	40	BME			600	BME
D	150			T		100						G	440		
GS	490			D		150		K		100		NT		400	
GS	490			GS	10			GS	40			GS	-40		
dE Tőkeszámla dF				dE Tőkeszámla dF				dE Tőkeszámla dF				dE Tőkeszámla dF			
I	500	490	GS			10	GS			40	GS			-40	GS
NH	-10			NH	10			NH	40			NH	-40		
dE Pénzügyi számla dF				dE Pénzügyi számla dF				dE Pénzügyi számla dF				dE Pénzügyi számla dF			
dM	5	15	dL	dM	15	5	dL	dL	60	20	dM	dM	0	40	dL
		-10	NFK			10	NFK			40	NFK			-40	NFK

pl.: 1/ bankot végig kitölthetjük (pénzügyi szolg.=kamat=100). 2/ pénzügyi számlák 3/ vállalat 4/ NT beírva állam BME=0-ig, 5/ egyéni váll háztartáshoz 6/ GDP-ből p=600 állam kész, majd háztartás is.

Magyarázat a háztartás fogyasztásához: 2020-ban benne van

- 100 pénzügyi szolgáltatás, amit a kamatokkal mérünk (banknál P=100).
- 600 közösségi fogyasztás (államnál P=600)
- 400 nettó adó, amit az államnak fizet (NT=400) (lévén ő piaci árat fizet a vállalatnak tehát 800+400-at, de abból a 400-at a vállalat befizeti az államnak)
- 800 vásárlások a vállalatoktól (P=2140-ben)
- 120 egyéni vállalkozóktól való vásárlások

2/

E	KBA	F
	LB-10	
	TartozásKBB-nek+10	

E	KBB	F
	követelés KBA-tól +10	LB+10

E	Nem bank A	F
LB -10		

E	Nem bank B	F
LB+10		

3/

E Központi bank F

Ref+2,8	R+2,8
---------	-------

E	KBA	F
R=-7,2	LB-10	Ref+2,8

E	KBB	F
R+10	LB+10	

E	Nem bank A	F
LB -10		

E	Nem bank B	F
LB+10		

4/

A teljes vállalati szektor hozzájárulása $1740+400=2140$ (véletlen, hogy CI is 400; +400 (NT) mert a GDP piaci áron van, a vállalatok számláin pedig bekerülési értéken könyveltünk). Tehát ezt kell megosztani. Ehhez például, ha p -vel jelöljük a teljes termelés árát, akkor:

- $p_1+p_2=2140$
- $400 = (p_1; p_2) \begin{pmatrix} 0,1 & 0,1 \\ 0,06 & 0,1 \end{pmatrix}$, azaz $400=(0,1p_1+0,06p_2)+(0,1p_1+0,1p_2)=0,2p_1+0,16p_2$,

Ebből: $(p_1, p_2)=(1440;700)$. Tehát (az első zárójel) $CI_1=186$, vagyis $GVA_1=1254$; a második zárójel $CI_2=214$, vagyis $GVA_2=486$. V1 GDP-hez való hozzájárulása tehát $=1254+400*(1254/1740)=1542,28$, illetve V2 GDP-hez való hozzájárulása $=597,72$.

5/

IS: $y=C+I+g$

$I=I_a-10r$, ahol autonóm I_a beruházás: $500=I_a-10*5$; $I_a=450$. Tehát $I=450-10r$

$C=2020$ (Ha nem volt meg a könyvelésből, akkor $y=C+I+g$ -ből jön: $2960=C+500+440$). $2020=c(2960-400)+100$, $c=0,75$.

$t=400/2960=0,135$; Tehát $C=0,75(y-0,135y)+100$

Tehát: az IS görbe egyenlete $y=C+I+g=0,75(y-0,135y)+100+450-10r+g$.

6/

Neoklasszikus elméletben a foglalkoztatás a munkaerőpiaci egyensúlyi adja.

A munka kereslete:

$$\begin{aligned} & \text{Max } p(KN)^{0,5}-WN, N \text{ szerint} \\ & 0,5p(K/N)^{0,5}=W, \text{ vagyis } 0,5(K/N)^{0,5}=W/p \end{aligned}$$

Munkaerőpiaci egyensúly:

$$N^S=W/p=0,5(K/N)^{0,5}. \text{ Vagyis } N=0,5^{2/3}K^{1/3}.$$

Ebből pl. helyettesítéssel:

2017-re: $y=2960$

2018-ra: $K=228146,95$. $N=38,49$. $y=2963,46$. Tehát a növekedési ütem: $3,46/2960=0,12\%$.